

ΠΟΘΕΝ ΠΡΟΕΚΥΨΕΝ
Ο ΔΙΑΦΟΡΟΣ ΧΡΩΜΑΤΙΣΜΟΣ
 ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Κατὰ τὴν ἁγίαν Γραφήν οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι ἐπὶ γῆς, εἷς ὢν κατάγεται ὅλη ἡ ἀνθρωπότης, εἶνε ὁ Ἀδάμ καὶ ἡ Εὐά. Ἦτο δὲ τὸ χρῶμα τῶν πρωτοπλάστων τούτων βεβαίως οὐχὶ μαῦρον, ὡς δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν καὶ ἐκ τῶν Ἑβραίων, οἵτινες διετήρησαν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀγνόν τὸ αἷμα τοῦ προπάτορος αὐτῶν, καὶ ἐκ τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦτον ἀμιγεῖς κατοικοῦσι τὴν χώραν ἐκείνων. Ἄλλ' ἐν ᾧ ἦσαν λευκοὶ οἱ πρωτόπλαστοι, οἱ ἔκγονοι αὐτῶν παρουσιάζουσι πλείστας ποικιλίας καὶ ὡς πρὸς ἄλλα καὶ δὴ καὶ ὡς πρὸς τὸν χρωματισμόν. Καὶ ἡ ἐρώτησις, ἂν ἐκ λευκῶν γονέων γίνονται μέλανες ἄνθρωποι, ἔχει κατὰ τοῦτο σπουδαιότητα, καθ' ὅσον, τούτου μὴ βεβαιουμένου, εἴμεθα ἠναγκασμένοι νὰ θεωρῶμεν ὡς πρῶτους ἀνθρώπους ἀντὶ τοῦ ἐνός ζεύγους περισσότερα διαφόρως κεχρωματισμένα.

Κοινῶς πιστεύεται ὅτι τὸ μαυρίζον τὸ χρῶμα εἶνε ὁ ἥλιος ἢ ἡ μεγαλειτέρα θερμοκρασία τοῦ τόπου. Ἄλλὰ τοῦτο δὲν εἶνε ὀρθόν. Διότι ἂν ὁ ἥλιος μαυρίζει τὸ χρῶμα, τότε ἔπρεπε νὰ εἶνε λευκὰ ὅσα μέρη τοῦ σώματος ὁ ἥλιος δὲν βλέπει τὰ κεκαλυμμένα ὑπὸ τῶν ἐνδυμάτων, τὰ ὁποῖα ὁμως καὶ αὐτὰ εἶναι ἐπίσης μαῦρα ὡς καὶ τὰ προσβαλλόμενα ὑπὸ τοῦ ἡλίου. Ἄλλ' οὔτε τὸ ἄλλο εἶνε ὀρθόν, διότι οἱ κάτοικοι κοιλάδων, ἐνθα βεβαίως εἶναι ἡ θερμοκρασία μεγαλειτέρα, δὲν εὕρισκονται πανταχοῦ μελάντεροι τῶν ὄρειων. Ἀπὸ τοιαύτας φαίνεται νὰ ὠρμῶντο σκέψεις καὶ οἱ παλαιοὶ γεωγράφοι, οἵτινες ἐπίστευον ὅτι ἡ μελανία τοῦ ἀνθρωπίνου δέρματος γίνεται μεγαλειτέρα, ὅσω περισσότερον πλησιάζομεν εἰς τὸν Ἰσημερινόν. Κατ' αὐτοὺς ἐκ τοῦ χρώματος τοῦ ἀνθρώπου ἡδύ-

νατό τις νὰ μαντεύσῃ πόσον μακρὰν εἶνε ἡ κατοικία αὐτοῦ ἀπὸ τὸν Ἰσημερινόν, ἢ ὅπως λέγουν οἱ γεωγράφοι εἰς ποῖον γεωγραφικὸν πλάτος κατοικεῖ. Καὶ περιέργως σύμπτωσις ὅτι πρὸς τὴν θεωρίαν αὐτὴν συνεπιβάζοντο καθ' ὀλοκληρίαν καὶ ἅπασαι αἱ παρατηρήσεις αἱ γινόμεναι ἐντὸς τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου. Εἰς τὰ βορειότερα μέρη ὅπου αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες εἶνε ὀλιγώτερον καυστικαί, οἱ κάτοικοι εἶνε ξανθοί, εἰς τὴν Ν. Εὐρώπῃν καὶ τὴν Β. Ἀφρικὴν ὅπου αὐξάνεται ἡ θερμότης τοῦ ἡλίου, εἶνε μελαγχρινοί, εἰς τὸν ἄνω Νεῖλον καὶ εἰς τὰς Ἰνδίας, μαῦροι. Ἄλλ' ἡ θεωρία αὕτη, ἣτις ἐφαίνετο ὅτι ἦτο ὀρθὴ ἐντὸς στενοῦ κύκλου γινομένη, ἀπεδείχθη πλημμελὴς μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ νέου κόσμου καὶ μετὰ τὰς πλουσίας παρατηρήσεις, τὰς ὁποίας καὶ ὡς πρὸς τοῦτο ἡ νεωτέρα ἐπιστημονικὴ γεωγραφία ἀπεθησαύρισεν. Οἱ διάφοροι κάτοικοι τῆς Ἀμερικῆς, πρὸς οὓς εἶχον φθάσει οἱ Ἰσπανοὶ κατὰ διάφορον γεωγραφικὸν πλάτος, οὐ μόνον δὲν ἦσαν κεχρωματισμένοι κατὰ τὰς θεωρίας τῶν παλαιῶν γεωγράφων, ἀλλ' ἐπαρουσίαζον τόσας ποικιλίας ἀσυμβιβάστους πρὸς τὴν θεωρίαν ἐκείνων, ὥστε ἡ ἔμπροπε νὰ ἐγκαταλειφθῇ ἡ θεωρία ἡ παλαιὰ ἐντελῶς ἢ τοῦλάχιστον ἔμπροπε νὰ ζητηθῇ ἄλλη διάφορος πρὸς ἐξήγησιν τῶν φαινομένων ἐκείνων.

Ἄντὶ τῶν πολλῶν παραδειγμάτων περιοριζόμεθα νὰ ἀναφέρωμεν ὅτι οἱ Πουέλχοι τῆς Ἀργεντίνης ἐν τῇ Ν. Ἀμερικῇ εἶναι πολλῶ μελάντεροι τῶν κατοίκων τῆς Παραγουάης, ἐν ᾧ οἱ πρῶτοι οἰκοῦσιν ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ ἀπώτερον τῶν ἄλλων. Μάλιστα λέγουσι περὶ τῶν Παραγουινῶν ὅτι εἶνε τόσον λευκοί, ὥστε γυναῖκες ἐνδυόμεναι εὐρωπαϊκὴν στολὴν θὰ συνεχέοντο πρὸς Εὐρωπαϊάς. Ἐκτὸς δὲ τούτου πάντες γινώσκομεν ὅτι οἱ βορειότατα οἰκοῦντες Λάπωνες, Βογγούλοι, Ὀστιάκοι, κλπ. εἶνε μελαγχρινοί.

Κατὰ τὰ ἀνωτέρω εἰρημένα δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ὁ ἥλιος δὲν εἶνε ἡ αἰτία τῆς μελανίας τοῦ δέρματος καὶ ἀφ' οὗ τοῦτο δὲν εἶνε πρέπει νὰ ζητηθῇ ἄλλη ἢ μία ἢ πολλαί. Ἄλλὰ πρὶν ζητήσωμεν τὴν αἰτίαν τοῦ φαινομένου τούτου, εἶνε ἀνάγκη νὰ ἀναφέρωμεν φαινόμενα, τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ

μᾶς ὀδηγήσωσιν εἰς τὸ ὀρθὸν βεβαιωμένα ὑπὸ τῆς πείρας τὰ ἐξῆς: α') ὅτι τῶν λευκῶν τὰ τέκνα καὶ γεννῶνται καὶ αὐξάνονται λευκά· β') ὅτι εἶνε μέρη τινὰ τοῦ σώματος αὐτῶν, τὰ ὅποια μένουσι πάντα ὑπομέλανα ὡς αἱ φακίδες (ἐφηλίδες), αἱ θηλαὶ τῶν μαστῶν, αἱ οὐλαὶ καὶ ἄλλα καὶ γ') ὅτι νόσοι, δίαιτα φέρουσι τροποποιήσιν εἰς τὸν χρωματισμὸν ὡς ὁ ἱκτερος κ.τ.τ. Ὡς πρὸς δὲ τοὺς Αἰθίοπας ἤξεύρομεν ὅτι αὐτοὶ γεννῶνται οὐχὶ μέλανες ἀλλὰ σχεδὸν λευκοὶ ὡς οἱ Εὐρωπαῖοι. Γίνονται δὲ μέλανες κατὰ διάφορον χρόνον εἰς διαφόρους τόπους, εἰς ἄλλους μὲν μετὰ τὸ τρίτον ἔτος ὡς ἐν τῇ κάτω Αἰγύπτῳ, εἰς ἄλλους δὲ μετὰ τὸ πρῶτον ἔτος ὡς ἐν Σουδάν, εἰς ἄλλους δὲ μετὰ πέντε ἡμέρας (ἴδε Pruner Bey, Memoires sur les Negres p. 327, Waitz, Anthropologie der Naturvölker p. 414.

Γνωρίζομεν δὲ ὅτι παῖς αἰθίοψ ἐκ Βαγριμῆς, ὃν ἔφερον ὁ Ῥόλφιος εἰς Γερμανίαν, μετὰ διετῆ διαμονὴν ἐν Γερμανίᾳ μεταβλήθη ὡς πρὸς τὸ χρῶμα, ἀπὸ μέλανος ἔγεινε καστανόχρους· ὅρα ἄλλα παραδείγματα παρὰ Waitz Anthropologie I, 60. Συνέβη δὲ καὶ τὸναντίον, ὁ εὐπατρίδης Ἄγγλος Macnaughten, ὅστις ἔζησεν ἐν ταῖς Ν. Ἰνδίας εἰς τὴν Τσεγγελάνδην ὡς ἰθαγενῆς ἀπέκτησε μελαγχρινὸν χρῶμα.

Τὰ ὀλίγα παραδείγματα, ἃ ἀνωτέρω κατελέξαμεν, τείνουσι πάντα νὰ δείξουν ὅτι λόγοι φυσιολογικοὶ πρέπει νὰ ὑπῆρξαν οἱ μεταβαλόντες τὸ χρῶμα τοῦ ἀνθρώπου ἐκ λευκοῦ εἰς μαῦρον. Ἄν ἐξετάσωμεν μικροσκοπικῶς τὸ ἀνθρώπινον δέρμα, εὐρίσκομεν τοῦτο συγκείμενον ἐκ δύο μερῶν. Τούτων τὸ ἀνώτερον καλεῖται ἐπίδερμις καὶ ἀποτελεῖται ἐκ δύο στρωμάτων, ὧν τὸ μὲν ἄνω εἶνε διαφανὲς καὶ σύγκειται ἐκ κερατοειδοῦς οὐσίας (stratum corneum) καὶ καλεῖται κερατοειδὲς στρῶμα, τὸ δὲ ἄλλο τὸ ἀμέσως ὑπὸ τὸ κερατοειδὲς στρῶμα ἀναφαινόμενον, ἀποτελεῖται ἐκ βλεννώδους οὐσίας (stratum mucosum) καὶ καλεῖται βλεννώδες στρῶμα ἢ μαλπίγγειον δίκτυον (rete Malpighi). Ὑπὸ τὴν ἐκ τῶν δύο τούτων στρωμάτων συγκειμένην ἐπίδερμίδα ὑπάρχει τὸ δέρμα. Κατὰ τὰ τρία ταῦτα ἐξεταζόμενοι καὶ οἱ μαῦροὶ καὶ οἱ λευκοὶ δια-

φέρουσι μόνον ὡς πρὸς τὸ βλεννώδες στρώμα ἢ τὸ μαλπίγγειον δίκτυον, ὡς πρὸς τὰ ἄλλα ὅμως δὲν ὑπάρχει οὐδεμία διαφορὰ. Μόνον εἰς τὸ βλεννώδες στρώμα ἢ εἰς τὸ μαλπίγγειον δίκτυον ἀναφαίνονται κύτταρα κατὰ διαφόρους λαούς, περιέχοντα ὕλην κεχρωματισμένην. Καὶ ἂν μὲν ἡ χρωματιστικὴ αὕτη ὕλη εἶνε ὀλιγίστη, πληροῖ δὲ μόνον τὰ κατώτερα μέρη τοῦ βλεννώδους στρώματος, τότε τὸ χρῶμα τοῦ ἀνθρώπου εἶνε ἀνοικτόν. Ἄν ὅμως ἡ ὕλη αὕτη εἶνε ἄφθονος καὶ πληροῖ ὅλον τὸ βλεννώδες στρώμα μέχρι τοῦ κερατοειδοῦς στρώματος, τότε τὸ χρῶμα τοῦ ἀνθρώπου εἶνε βαθύ. Ἐδῶ ὑπάρχει ὁ κόμβος τοῦ ζητήματος. Καὶ ὅταν ἡ ἐπιστήμη ἀποδείξῃ τί συντελεῖ εἰς τὸν σχηματισμὸν πλειοτέρων χρωματιστικῶν κυττάρων τὸ κλίμα, ἡ τροφή ἢ ἄλλο τι, τότε θὰ εἶνε εὐεξήγητος ὁ χρωματισμὸς τῶν φυλῶν. Ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦτο μόνον λέγομεν, ὅτι εἰς μερικά ὄργανα τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος π. χ. εἰς τὸ ἥπαρ, εἰς τοὺς πνεύμονας κατὰ τοὺς διαφόρους τόπους τοὺς ψυχροτέρους ἢ θερμοτέρους ἐπιβάλλονται ὠρισμέναι λειτουργίαι, ἃς ὀφείλουσι νὰ ἐκτελέσωσι κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ κλίματος. Γνωστὸν εἶνε ὅτι εἰς τὰ ψυχρὰ μέρη ἐργάζεται πολὺ ὁ πνεύμων, εἰς τὰ θερμὰ ἐργάζεται πολὺ τὸ ἥπαρ. Καὶ διὰ τοῦτο ἄνθρωποι γεννηθέντες καὶ ζήσαντες εἰς θερμοὺς τόπους, ἔνθα οἱ πνεύμονες αὐτῶν συνείθισαν εἰς ὀλίγην ἐργασίαν, μεταναστεύοντες εἰς ψυχρὰ κλίματα κινδυνεύουσι νὰ πάθωσιν ἀπὸ φθίσειν. Ἀπὸ τοιοῦτον θάνατον εἶνε προφυλαγμένοι οἱ μεταναστεύοντες ἀπὸ ψυχροῦ εἰς θερμοὺς τόπους, ὑπόκεινται ὅμως εἰς ἀσθενείας τοῦ ἥπατος, εἰς τὴν χολέραν. Ὅσοι ἐκ τῶν Εὐρωπαϊῶν σωθοῦν ἐκ τῆς μεταβολῆς ταύτης, χάνουν τὸ ῥοδινὸν χρῶμα των. Ἠρβλ. Oscar Peschel Völkerkunde σ. 95. Κατὰ τὰ ἀνωτέρω φαίνεται ὅτι ὅπου ἐκκρίνεται περισσοτέρα χολή, ἐκεῖ συσσωρεύονται καὶ ἄφθονώτερα χρωματιστικὰ κύτταρα εἰς τὸ βλεννώδες στρώμα τῆς ἐπιδερμίδος, ἐκεῖ καὶ ὁ χρωματισμὸς γίνεται βαθύτερος. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ κακὴ τροφή καὶ ἡ ἀκαθαρσία τοῦ σώματος καὶ τοῦ ἀέρος γίνονται παραίτια μείζονος ἐκκρίσεως τῆς χολῆς, διὰ τοῦτο εὐεξήγητον εἶνε τὸ

μελαμψόν χρώμα π. χ. τῶν Λαπώνων, Φιννῶν κλπ., οἵτινες καὶ τρέφονται καὶ ζῶσι κακῶς.

Παρατηρήθη δὲ ἐσχάτως ὅτι ἐκ τῶν μεταναστευόντων εἰς Ἀφρικὴν ἢ εἰς Ἀμερικὴν οἱ μελαγχρινοὶ δὲν προσβάλλονται τόσον εὐκόλως ὑπὸ τῶν ἐπιδημικῶν ἀσθενειῶν, ὅσον οἱ ξανθοί. Κατὰ τὴν ἀρχὴν ταύτην, ἂν εἶνε ἀληθές, φαίνεται ὅτι τόποι τινὲς εὐνοοῦσιν ὠρισμένον χρωματισμόν, ὅστις ἐγκατασταθεὶς ἐκεῖ ἐτελειοποιήθη καὶ κατέστη ἔπειτα κληρονομικός. Ὡστε οἱ ἅπαξ ἀποκτίσαντες διὰ φυσιολογικούς λόγους μέλαν χρώμα εὐνοοῦμενοι ὑπὸ τοῦ κλίματος, ὅπερ δείκνυται ἀδυσώπητον πρὸς τοὺς ἄλλως κεχρωματισμένους, καθίστανται οἱ γενάρχαι φυλῶν καὶ ἐθνῶν.

Π. Π. ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ.

ΡΩΜΑΪΚΑΙ ΣΚΗΝΑΙ

Ὅσα καὶ ἂν ἐπολιτίσθησαν ἔθνη τινὰ τῆς ἀρχαιότητος, δὲν δύνανται οὐχ' ἦττον νὰ θεωρηθῶσι καὶ ὡς παντελῶς ἀπηλλαγμένα ἀρχαιοτάτων βαρβάρου ἐποχῆς ἔξεων καὶ ἐθίμων, ἅτινα μόνον παρ' ἀγρίοις λαοῖς εἶνε ἐπιτετραμμένα. Ἡ Ἑλλάς παρέστησε τὸ ἰδανικὸν τοῦ καλοῦ καὶ ἐξύμνησε καὶ ἐθεράπευσε τὴν ἐλευθερίαν ὅσον οὐδεὶς τοῦ κόσμου λαός. Ἡ Ῥώμη ὑπῆρξεν ἡ πάροχος ἀρίστων νομοθετημάτων, καὶ ἀνέδειξε τοὺς ἀρίστους τῶν νόμων διδασκάλους, ἀλλ' ὅμως καὶ τὰ ἔθνη ταῦτα δὲν εἶνε ἀμέτοχα τῆς καταπιέσεως τῆς ἀνθρωπίνης ἀξίας. Ἡ ἰσηγορία καὶ ἰσονομία ἦσαν προνόμια ἐκλεκτῆς τινος τάξεως πολιτῶν, ἐνῶ οἱ λοιποὶ ἦσαν οἱ βάρβαροι, οἱ δοῦλοι, οἱ εἰλωτες, οἱ πενέσται καὶ ὅτι ἄλλο ταπεινὸν ὄνομα ἠδύνατο νὰ χαρακτηρίσῃ τὴν εὐτέλειαν τοῦ ἀνθρώπου. Ἀλλὰ μετὰ τῶν δούλων ἀμφοτέρων τῶν ἐθνῶν, τῆς τε Ἑλλάδος καὶ Ῥώμης, ὑπάρχει ὡς πρὸς τοῦτο ποιά τις διαφορά, ἣν ἀναγκαίως συνεπήγαγεν ἡ διάφορος τῶν δύο λαῶν ἀγωγὴ καὶ τάσις. Ἡ περὶ τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας εἰρηνικὴ τῶν Ἑλλήνων ἐνασχόλησις, ἡ λιτό-